

Nr 300.

Av herr **Forssell**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av länsarkitektsinstitutionen m. m.

Enligt den kungl. propositionen skulle länsarkitekterna vara sysselsatta dels med granskning av till länsstyrelsen inkomna förslag, dels med arkitektverksamhet utan särskilt arvode åt länsarkitekten, men mot arvoden, vilka skulle gå till staten, och dels med egna privata uppdrag, vilka icke finge falla inom länsarkitektens granskningsområde.

Även om de mest uppenbara olägenheter, som för närvarande vidlåda länsarkitektsinstitutionen genom sammanblandning av privat verksamhet och ämbetets arbete, genom föreliggande förslag skulle försvinna, kvarstår dock fortfarande så många och så uppenbara olägenheter, att förslaget icke bör genomföras. Sammanblandningen av ämbetsmannens granskningsarbete och privatarkitektens förvärvsarbete skulle fortfarande komma att råda. Den som ena dagen till länsarkitekten privat överlämnar ett lukrativt arbete, fallande utom hans ämbetes granskning, kan nästa dag infinna sig med ett ärende av sådan art, att granskningens resultat för uppdragsgivaren kan betyda stora ekonomiska värden. Skärpan i granskningen kan påverkas av en dylik dubbelställning, även om påverkan icke är medveten. Från andra statens verksamhetsområden saknas icke exempel på missförhållanden, uppkomna då en ämbetsman stått i dylik dubbelställning till allmänheten.

Förslaget att länsarkitekten skulle intjäna en del av sin lön genom att mottaga uppdrag, för vilka arvodet tillfölle staten, är föga tilltalande. Förslaget förutsätter, att för hela landet skulle på detta sätt inflyta cirka 210,000 kronor. Statens kostnader i form av löner, lokal, materialier m. m. för en dylik verksamhet kan knappast sättas lägre än cirka 75 % av arvodet. Det verkliga bidraget till länsarkitektinstitutionen skulle då vara cirka 50,000 kronor eller cirka 2,000 per län. För detta skulle man draga på sig en eljest onödig organisation med personal och lokaler m. m. samt införa en ny metod för användning av statens ämbetsmän, med svåröverskådliga konsekvenser.

Vidare må erinras att arkitektens arbete är av säreget slag. Det innefattar i sig en kombination av ingenjörsarbete och konstnärligt arbete. Man har rätt att begära, att en arkitekt, vilken i länsstyrelsen tjänstgör som granskare av andra arkitekters arbete, endast med varsamhet och i trängande fall skall söka påtvinga den granskade kollegan sin speciella konstnärliga uppfattning. Den konstnärliga delen av arkitektverksamheten måste därför med nödvändighet träda starkt i bakgrunden vid ett granskningsarbete av föreliggande slag. Motsatsen vore lätt till skada. Man föreställe sig ett län, där en energisk länsarkitekt framtvingat en uniformering i sin speciella stil av den byggande verksam-

heten. Höjandet av byggnadsverksamhetens kvalitet ute i landet sker bättre genom att inrätta stats- eller kommunalarkitektbefattningar och låta dessas innehavare satsa emellan tävla att genom sitt arbete nå både tekniskt och konstnärligt goda resultat, medan länsarkitektens roll blir att tillse förordningarnas efterlevnad och att hindra eventuella överdrifter åt ena eller andra hållet. Vid denna riktlinje för länsarkitektens verksamhet kan denna med fördel specialisera sig på sin granskande verksamhet, och han behöver icke äga de höga konstnärliga kvalifikationer, som ett arbete såsom ledande arkitekt inom länet skulle förutsätta.

Med det inom vårt land allt mera växande antalet verksamma arkitekter är det att förmoda, att även landsbygdens behov av kunniga arkitekter inom icke allt för avlägsen framtid blir tillgodosett. Början härtill har redan skett. Länsarkitektens granskning kommer då att avse i allmänhet godtagbara förslag, och hans arbete blir relativt mindre omfattande. Att nu lägga upp en organisation, där åt länsarkitekten avses rollen av omarbetare och utarbetare av förslagen, synes föga lämpligt.

Med hänvisning till ovanstående finner undertecknad, att länsarkitektinstitutionen bör organiseras enbart med tanke på det granskningsarbete, som kan vara erforderligt på lång sikt, sedan övergångssvårigheterna på grund av ny stadsplanelag m. m. mildrats. Dessa övergångssvårigheter kunna mildras genom tillfällig personals anställande under länsarkitekten eller genom granskningsarbetets delvisa förläggning, åtminstone tills vidare, i byggnadsstyrelsen.

Med en rimlig omfattning av länsarkitektens uppgift borde kostnaderna kunna avsevärt reduceras, så att granskningsavgifterna väsentligen kunde bidra till erforderliga merkostnader av en omorganisation.

Då ett omarbetande av Kungl. Maj:ts förslag endast torde kunna ske genom Kungl. Maj:ts försorg får jag hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 190.

Stockholm den 21 mars 1935.

Carl Forssell.